

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

Research Synthesis Regarding Educational Innovation Development for Teacher Development Based on Education Reform

ชื่อนักวิจัย

สุวิมล ว่องวาณิช , อรุมา เจริญสุข , อัจฉรา ประเสริฐสิน

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

2554

ประเภทของงานวิจัย

ครูและบุคลากรทางการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 2) สร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และ 3) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาภิมาณ ร่วมกับการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์สามารถจัดกลุ่มรูปแบบนวัตกรรมที่สังเคราะห์งานวิจัย 16 เรื่อง ได้ 3 ประเภทคือ (1) การจัดกิจกรรมตามแนวคิด การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู 10 รูปแบบ คือ การศึกษาผ่านบทเรียน การจัดการความรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน เทคนิคแผนที่ผลลัพธ์ การคิดตามแนวทฤษฎีสติปัญญาสามศร การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ การเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส การเสริมพลังอำนาจครู การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติสถานการณ์ชี้แนะ (2) การจัดกิจกรรมตามแนวคิดการประเมิน 3 รูปแบบ คือ การประเมินเสริมพลังอำนาจ การประเมินแบบ 360 องศา และวงจรเรียนรู้แบบเซเวนอีโดยใช้แบบตรวจสอบรายการการประเมินหลัก และ (3) การจัดกิจกรรมตามแนวคิดการพัฒนาพฤติกรรมครู 2 รูปแบบ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามหลักกาลยาณมิตร และการปรับปรุงการพูดโดยใช้เทคนิคการละคร ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงนวัตกรรมหรือปัจจัยกระบวนการที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูมี 5 ด้าน ได้แก่ สมรรถภาพการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการประเมินการจัดการเรียนรู้ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานภายในตนและระหว่างเพื่อนครู

📖 คำสำคัญ

สังเคราะห์งานวิจัย , นวัตกรรมทางการศึกษา , การพัฒนาครู , การปฏิรูปการศึกษา

📖 ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนและก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญในประเทศ การพัฒนาครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นักวิจัยและนักวิชาการทางการศึกษาต่างให้ความสนใจศึกษาหาแนวทางการพัฒนาครูในรูปของนวัตกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูที่ดำเนินการโดยนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นงานวิจัยอีกกลุ่มที่มุ่งศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ ความจริง ข้อค้นพบเพื่อให้ได้แนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาครู จากการสำรวจงานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2552) พบว่า มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่มุ่งศึกษาและพัฒนา นวัตกรรม เทคนิควิธีการสำหรับนำไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาครูและประสิทธิภาพในการทำงานของครูอย่างหลากหลาย ซึ่งหากนำงานวิจัยดังกล่าวมาทำการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยการสังเคราะห์จะทำให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาครู

ปัจจุบันวิธีวิทยาการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การวิจัยแบบการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนา อภิมาน (meta-ethnography analysis) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อสังเคราะห์ให้ได้ข้อสรุปความรู้ที่เป็นข้อค้นพบในภาพรวมจากงานวิจัยทุกเรื่อง และความรู้ที่มีความกว้างขวางลุ่มลึกมากกว่าข้อค้นพบจากผลงานวิจัยทุกเรื่องรวมกัน ข้อสรุปความรู้ในด้านนี้ได้มาจากการสังเคราะห์เปรียบเทียบงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกันว่า ผลการวิจัยแตกต่างกันเนื่องจากคุณลักษณะใดของงานวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่ข้อค้นพบจากการวิจัยภายใต้เงื่อนไขและบริบทการวิจัยที่แตกต่างกัน จากความสำคัญของการพัฒนาครูและประโยชน์ที่จะได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าว การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรให้มีการสังเคราะห์งานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2552 ผลที่ได้จากการวิจัยในภาพรวมจะเป็นแนวทางเบื้องต้นของข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพการทำวิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งต่อวงการศึกษาและยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยต่อไปโดยเฉพาะเรื่องทิศทางและมิติที่เกี่ยวข้องอื่นๆ กับการพัฒนาครูที่ต้องได้รับการศึกษาเพิ่มเติม

📖 วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยและสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

📖 ขอบเขตของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)- ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550- 2554) ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งนำมาสู่ประเด็นที่เป็นปัญหาของงานวิจัยปริญญานิพนธ์/ วิทยานิพนธ์จำนวนมากที่นักวิจัย นักวิชาการศึกษามุ่งศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะ/ ทักษะของครูด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น ควรได้รับการพัฒนาเพื่อการพัฒนาเป็นครูมืออาชีพ อันนำมาสู่การพัฒนาวัตกรรมการศึกษา วิธีการ/ กลยุทธ์ เพื่อนำมาทดลองใช้และหาประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ ต่อไป

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา/ที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา นวัตกรรมการศึกษาในอดีตที่มักถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียน คือ นวัตกรรมการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (สถาบันส่งเสริมการวิจัยการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้มีความสำคัญที่สุดส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปทั้งระบบโรงเรียน กล่าวคือ การดำเนินการปฏิรูปในทุกด้านเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้ของนักเรียน โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียน บ้านและชุมชน ซึ่งนโยบายและการปฏิบัติในการปฏิรูปทั้งโรงเรียนที่สำคัญที่สุด คือ การปรับแนวคิดและวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู (Cooper and colleagues, 1998 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2550) แนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาจึงได้รับความสนใจจากนักวิชาการ นักการศึกษาและนักวิจัยทางการศึกษา โดยนำมาใช้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของครูมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ แนวนโยบาย เป้าหมาย และกรอบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของครูใหม่ เพื่อส่งเสริมการผลิตกำลังคนให้มีคุณภาพ มีสมรรถนะ และปริมาณตรงตามความต้องการของประเทศ ผลจากการสังเคราะห์สมรรถนะครูของไทย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) ได้กำหนดโดย 3 หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ (1) สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2) สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และ (3) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดได้เป็น 16 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านความรู้ (2) ด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา (3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร (4) ด้านการจัดการเรียนรู้ (5) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (6) ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน (7) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา (8) ด้านการวัดและการประเมินผล (9) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (10) ด้านจิตวิทยาสำหรับครู (11) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (12) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (13) ด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม (14) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ (15) ด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน และ (16) ด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์

การสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการวิจัยประเภทหนึ่ง ซึ่งนักวิจัยนำรายงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกัน มาศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อสรุปความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างงานวิจัยแต่ละเรื่อง ทั้งในด้านผลการวิจัย วิธีการวิจัย และบริบทงานวิจัย รวมทั้งการอธิบายถึงสาเหตุที่มาจากความแตกต่างเหล่านั้น ให้ได้องค์ความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง (Hunter, Schmidt และ Jackson, 1982; Glass, McGaw และ Smith, 1981; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

Glass (1976) จัดประเภทงานวิจัยทั้งหมดเป็น 3 ประเภท งานวิจัยประเภทแรก คือ งานวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมภูมิ (primary analysis) หมายถึงงานวิจัยซึ่งใช้ข้อมูลแหล่งปฐมภูมิ อันเป็นข้อมูลที่นักวิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จัดว่าเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีความตรงค่อนข้างสูง งานวิจัยประเภทที่สอง คือ งานวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์ทุติยภูมิ (secondary analysis) หมายถึงงานวิจัยซึ่งใช้ข้อมูลแหล่งทุติยภูมิ อันเป็นข้อมูลที่นักวิจัยนำฐานข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้แล้วมาศึกษาวิเคราะห์ จัดว่าเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพเป็นรองงานวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมภูมิ สำหรับงานวิจัยประเภทที่สาม Glass ได้บัญญัติศัพท์คำว่า ‘meta-analysis of

research = การวิเคราะห์ทอภิมานงานวิจัย’ เรียกสั้น ๆ ว่า ‘meta-analysis = การวิเคราะห์ทอภิมาน’ และอธิบายว่า งานวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์ทอภิมาน หมายถึงงานวิจัยที่นักวิจัยใช้รายงานวิจัยเป็นข้อมูลโดยนักวิจัยต้องรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสังเคราะห์สรุปผลได้เป็นความรู้ใหม่ที่มากกว่าความรู้จากงานวิจัยแต่ละเรื่องมารวมกัน จัดว่าเป็นงานวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมมานประเภทหนึ่ง ซึ่งให้ผลการวิจัยที่เหนือกว่าและกลุ่มเล็กกว่าผลการวิจัยในงานวิจัยทั่วไป

Glass, McGaw และ Smith (1981) Hunter, Schmidt และ Jackson (1982) และ Hedges และ Olkin (1985) อธิบายไว้ว่าการสังเคราะห์งานวิจัยแบบดั้งเดิมที่ใช้กันมาในอดีตและยังใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ การสังเคราะห์งานวิจัยแบบพรรณนา (narrative method) เป็นการอ่านและสรุปสาระตามความเข้าใจของนักสังเคราะห์งานวิจัย มีจุดอ่อนตรงที่เป็นวิธีการที่ไม่มีระบบ มีความเป็นอัตนัยสูง ให้ผลการสังเคราะห์ที่ขาดความชัดเจน ไม่สามารถทำซ้ำโดยให้ผลเหมือนเดิมได้ จุดอ่อนของการสังเคราะห์งานวิจัยแบบเดิมทำให้นักวิจัยพยายามพัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยให้เป็นระบบมากขึ้น ได้แก่การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้วิธีนับคะแนนเสียง (vote-counting method) วิธีการประมาณค่าขนาดอิทธิพล (effect size estimation) และวิธีรวมค่าความน่าจะเป็น (probability accumulation) วิธีการเหล่านี้ให้ความสำคัญกับผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งยังมีจุดอ่อนอยู่มาก ในระยะหลังนักวิจัยตระหนักว่าข้อค้นพบสำคัญของงานวิจัย คือขนาดอิทธิพล (effect size) อันเป็นค่าสถิติที่เป็นดัชนีมาตรฐานซึ่งมีสารสนเทศเกี่ยวกับผลการวิจัยที่สมบูรณ์ จึงได้พัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยโดยการรวมค่าขนาดอิทธิพล อันเป็นต้นกำเนิดของการวิเคราะห์ทอภิมาน (meta analysis) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กันมากในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณในปัจจุบัน

ต่อมา Noblit and Hare (1988) ได้นำแนวคิดการวิเคราะห์ทอภิมานไปใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพและพัฒนาเทคนิคการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (meta-ethnography research) ซึ่งจัดว่าเป็นนวัตกรรมทางการวิจัยเชิงคุณภาพแบบหนึ่งที่มีการประยุกต์หลักการวิเคราะห์ทอภิมานให้เป็นประโยชน์ในการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา (ethnographic research or ethnography) Noblit และ Hare (1988) ชี้ให้เห็นข้อบกพร่องในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพแบบดั้งเดิมว่า เป็นวิธีการที่ไม่มีระบบ จะทำการสังเคราะห์ซ้ำให้ได้ผลเหมือนเดิมเป็นเรื่องยาก และงานการสังเคราะห์มักจะไม่ครอบคลุมงานวิจัยทั้งหมดที่นำมาสังเคราะห์ ผู้สังเคราะห์มักจะไม่เลือกเฉพาะตอนหรือส่วนที่สนใจ เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องดังกล่าว Noblit และ Hare จึงได้เสนอวิธีการวิจัยที่เรียกว่าการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน สำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานตามแนวคิดของ Noblit และ Hare (1988) มี 5 ประการ (1) เพื่อปริทัศน์วรรณคดีที่มีการตีความหมายเพิ่มมากขึ้น (2) เพื่อวิพากษ์สิ่งที่เป็นหลักฐานหรือข้อมูลสำหรับการวิจัย (3) เพื่อเปรียบเทียบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างเป็นระบบให้ได้ข้อสรุปรวมจากงานวิจัย (4) เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยของนักวิจัยกับงานวิจัยของคนอื่น และ (5) เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา

วิธีการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย 7 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์วิจัย (2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีการศึกษางานวิจัยกว่า 300 รายการ ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย ปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 ปัจจัยหลัก ปัจจัยเชิงผล คือ การพัฒนาครุรวม 5 ด้าน และแนวทางการสังเคราะห์งานวิจัย (3) การรวบรวมและจัดทำทำเนียบงานวิจัย โดยคัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และได้งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์จำนวน 16 เล่ม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่จะนำมาวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (4) การสร้าง ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล (5) การกำหนดกรอบการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน เพื่อให้ได้กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ (6) การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน ประกอบด้วย (6.1) การอ่านรายงาน การกำหนดอุปลักษณะ การแปลความหมายอุปลักษณะ การศึกษาความแตกต่างของอุปลักษณะ และการสรุปให้ได้องค์ความรู้ และ (6.2) การระบุความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ปัจจัยเชิงกระบวนการ และปัจจัยเชิงผล การให้รหัส การวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ และการ

วิเคราะห์ผลกระทบไขว้ และสร้างโมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ และ (7) การสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัยกระบวนการหรือนวัตกรรมทางการศึกษา ที่ในการพัฒนาครูพบว่า มี 15 รูปแบบ โดยจัดกิจกรรมตามแนวคิดดังนี้ (1) แนวคิดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู 10 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาผ่านบทเรียน การจัดการความรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน เทคนิคแผนที่ผลลัพธ์ การคิดตามแนวทฤษฎีสติปัญญาสามศร การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ การเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส การเสริมพลังอำนาจครู การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติสถานการณ์ (2) แนวคิดการประเมิน 3 รูปแบบ ได้แก่ การประเมินเสริมพลังอำนาจ การประเมินแบบ 360 องศา และวงจรเรียนรู้แบบเซเวนอี โดยใช้แบบตรวจสอบรายการการประเมินหลัก และ (3) แนวคิดการพัฒนาพฤติกรรมครู 2 รูปแบบ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามหลักกัลยาณมิตร และการปรับปรุงการพูด โดยใช้เทคนิคการละคร **ปัจจัยด้านผลลัพธ์** คือ การพัฒนาครู ประกอบด้วยประเด็นที่แสดงถึงสมรรถภาพและคุณลักษณะของครูที่ควรได้รับการพัฒนารวม 5 ด้าน คือ (1) สมรรถภาพการจัดการเรียนการสอน (2) ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ (3) ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (4) ความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการประเมินการจัดการเรียนรู้ และ (5) ครูเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานภายในตนและระหว่างเพื่อนครู

นวัตกรรมทางการเรียนการสอน (ปัจจัยกระบวนการ) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูทั้ง 5 ด้าน พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในการพัฒนาครูด้านสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานภายในตนและระหว่างเพื่อนครู ด้านความสามารถในการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ และด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการประเมินการจัดการเรียนรู้ และด้านความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตามลำดับ โดยนวัตกรรมทางการศึกษาที่นิยมนำมาใช้ในการพัฒนาครูมากที่สุดคือ การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การประเมินแบบ 360 องศา การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามหลักกัลยาณมิตร และการเสริมพลังอำนาจครู ตามลำดับ

อภิปรายผล

งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ครั้งนี้มีจำนวน 16 เล่ม ซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิธานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ นับว่าพอเพียงด้วยเหตุผล 2 ประการ **ประการแรก** การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญกับความหลากหลายของงานวิจัยมีใช้ปริมาณงานวิจัย Noblit and Hare (1988) กล่าวว่า ตามหลักการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิธาน จำนวนงานวิจัยเชิงคุณภาพที่นำมาสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิธาน ไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก เพราะเป้าหมายของการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิธาน คืองานวิจัยที่มีเนื้อหาสาระหลากหลายแตกต่างกันครอบคลุมประเด็นตามแนวคิดทฤษฎี มิใช่ต้องมีจำนวนมาก **ประการที่สอง** ประเด็นหลักหรืออุปโลกณ์ (metaphor) มีจำนวนมากพอสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัย การวิจัยครั้งนี้ข้อมูลสารสนเทศมีปริมาณมากพอ ซึ่งผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นได้ปัจจัยนำเข้า 3 ปัจจัยหลัก 16 ปัจจัยย่อย กระบวนการ 3 ปัจจัยหลัก 15 ปัจจัยย่อย และผลลัพธ์ 5 ปัจจัยหลัก 5 ปัจจัยย่อย ซึ่งครอบคลุมสาระเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่นำมาใช้ในการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาทำให้ได้ผลการสังเคราะห์ที่มีความสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1. แนวนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทย

ปัจจัยเกี่ยวข้องกับหลักการจัดการศึกษาทั่วไป ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาและการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดการศึกษาทั่วไป

ปัจจัยด้านลักษณะและกระบวนการของผู้บริหาร ผลจากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะส่งผลต่อการพัฒนาครูคือ ลักษณะและกระบวนการของผู้บริหาร ปัญหาที่พบจากการสังเคราะห์งานวิจัยคือ การขาดการให้ความช่วยเหลือแก่ครู และขาดการกำหนดวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูที่ชัดเจน

ปัจจัยด้านลักษณะและกระบวนการของครู/อาจารย์ ผลจากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาครูคือการเริ่มด้วยตัวของครูเอง

2. แนวนโยบายเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษา

ผู้บริหาร หรือหัวหน้างานต้องมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน โดยเปิดโอกาสให้ครูที่มีความพร้อมได้ไปศึกษาดูงาน อบรม สัมมนา ทำวิจัย หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา/การใช้วัฒนธรรมทางการศึกษา เช่น การฝึกอบรมความรู้เรื่อง IT เทคนิคการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้ครูได้รับความรู้ใหม่และแนวทางการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ให้สามารถพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษาได้ด้วยตนเองและนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน